

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 26. november 2021
(OR. en)

14379/21

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0373(CNS)

AG 110
INST 423
FREMP 277

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. november 2021
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2021) 733 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU DIREKTIIV, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel (uuesti sõnastatud)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2021) 733 final.

Lisatud: COM(2021) 733 final

Brüssel, 25.11.2021
COM(2021) 733 final

2021/0373 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel (uuesti sõnastatud)

{SEC(2021) 576 final} - {SWD(2021) 357 final} - {SWD(2021) 358 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Demokraatia on üks nendest väärtustest, millel Euroopa Liit põhineb. Igal kodanikul on õigus osaleda ELi demokraatlikus elus ning otsused tuleb teha võimalikult läbipaistvalt ja kodanikulähedaselt.

ELi kodakondsusega kaasnevad konkreetsed demokraatlikud õigused. ELi kodanikel, kes on kasutanud õigust elada, töötada, õppida või teha teadustööd liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole (edaspidi „liikuvad ELi kodanikud“), on õigus hääletada ja kandideerida oma elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel.

Nõukogu direktiivis 94/80/EÜ on sätestatud üksikasjalik kord, mille alusel nad saavad kasutada valimisõigust elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel.

2020. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta¹ väljendas komisjon kavatsust esitada ettepanek ajakohastada nõukogu direktiivi 94/80/EÜ, mis käsitleb liikuvate ELi kodanike õigust hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel. Peamine eesmärk on hõlbustada teabe andmist kodanikele ning ajakohastada nõukogu direktiivi lisa aegunud ja asjakohasuse minetanud sätteid. Komisjoni 2021. aasta tööprogrammis kuulutati välja seadusandlik algatus, mille eesmärk on parandada liikuvate ELi kodanike valimisõigusi.

Hoolimata kehtivatest meetmetest on liikuvatel ELi kodanikel endiselt raskusi oma valimisõiguste kasutamisega kohalikel valimistel. Probleeme põhjustavad liikuvate ELi kodanike raskused õige teabe saamisel selle kohta, kuidas oma valimisõigusi kasutada, koormavad registreerimisprotsessid ning päritoluliikmesriigis valijate registrist või kandidaatide nimekirjast kustutamise mõju. Direktiivi lisa on vaja läbi vaadata, sest mõne liikmesriigi põhilistes omavalitsusüksustes on toimunud muudatused ja Ühendkuningriik on Euroopa Liidust välja astunud.

Käesolevas algatuses käsitletakse täheldatud raskusi, mis liikuvatel ELi kodanikel esineb valimisõiguste kasutamisel. Algatusega ajakohastatakse, täpsustatakse ja tõhustatakse õigusnorme, et need toetaksid liikuvate ELi kodanike laialdast ja kaasavat osalemist elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel.

Käesolev ettepanek tugineb pikaajalisele ja korrapärasele teabevahetusele liikmesriikide pädevate asutustega komisjoni direktiivi rakendamise eritöörühma ja valimisküsimuste eksperdirühma kaudu ning valdkonnaülese Euroopa valimiskoostöö võrgustiku ja valimisküsimuste eksperdirühma kahe selleteemalise ühise koosoleku tulemustele.

Tegemist on õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) algatusega.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Ettepanek on tihedalt seotud nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiivi 93/109/EÜ² uuesti sõnastamise ettepanekuga ning tööga, mis tehakse seoses komisjoni tööprogrammi³ läbipaistvuse ja demokraatia paketi muude algatustega.

¹ COM(2020) 730 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0730>.

² Nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiiv 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel.

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2021_commission_work_programme_annexes_en.pdf.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanekuga tagatakse kooskõla ELi ühtse digivärava määrusega,⁴ milles käsitletakse kodanike juurdepääsu kvaliteetsele teabele liidu ja liikmesriikide õigusnormide kohta, mida kohaldatakse kodanike suhtes, kes kasutavad või kavatsevad kasutada liidu õigusest tulenevaid õigusi siseturu valdkonnas, ning teatisega „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“,⁵ mille eesmärk on tagada puuetega inimeste poliitilised õigused teistega võrdsetel alustel⁶. Samuti täiendab ettepanek muid ELi poliitikameetmeid, mis on seotud demokraatia ja digimaailmaga⁷. Taotledes liikuvatele ELi kodanikele võrdset juurdepääsu elektroonilise või internetihääletamise lahendustele, on ettepaneku eesmärk kaitsta paremini nende põhiõigusi ja suurendada laiema ühiskonna demokraatlikku osalust. Algatus on kooskõlas andmekaitset käsitlevate ELi õigusaktidega.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklis 20 on sätestatud liidu kodakondsus. ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis b ja artikli 22 lõikes 1 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 40 on sätestatud, et liidu kodanikel on õigus hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel selle riigi kodanikega võrdsetel tingimustel. ELi toimimise lepingu artiklis 22 on sätestatud, et seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga seadusandliku erimenetluse kohaselt vastuvõetud üksikasjalikule korrale.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Liikuvate ELi kodanike õigus hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel kuulub Euroopa Liidu toimimise lepingu teises osas sätestatud liidu kodakondsuse staatusega kaasnevate õiguste hulka. Aluslepingu artikli 22 lõikes 1 on sõnaselgelt sätestatud, et nõukogu kehtestab üksikasjaliku korra, et tagada selle õiguse tõhus kasutamine kõigis liikmesriikides. Eialgu kehtestati see kord direktiivi 94/80/EÜ vastuvõtmisega.

Direktiivi 94/80/EÜ uuesti sõnastamine ning selles sisalduvate ühiste standardite ja menetluste läbivaatamine ja ajakohastamine osutab vajadusele võtta meetmeid liidu tasandil.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatud meetmed ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik Euroopa demokraatia väljaarendamise ja tugevdamise pikaajalise eesmärgi saavutamiseks. Meetmetega parandatakse ja täiustatakse raamistikku, mis reguleerib liikuvatele ELi kodanikele aluslepingutega antud valimisõiguste kasutamist. Seega on ettepanek kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

- **Vahendi valik**

Nõukogu direktiiv juba sisaldab liikuvate ELi kodanike valimisõiguste kasutamise standardeid ja menetlusi käsitlevaid usaldusväärseid õigusnorme. Käesoleva ettepaneku eesmärk on teha kõnealusesse nõukogu direktiivi sihipäraseid muudatusi, et kõrvaldada teatavad puudused ja takistused, millega liikmesriigid ja kodanikud kokku puutuvad. Võttes arvesse vajadust ajakohastada sõnastust, aegunud viiteid ja sätteid, on asjakohane nõukogu

⁴ [EUR-Lex – 32018R1724 – ET – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁵ [EUR-Lex – 52021DC0101 – ET – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁶ Vt ka ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon, millega EL ja liikmesriigid on ühinenud.

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa demokraatia tegevuskava“, COM(2020) 790 final.

direktiiv uuesti sõnastada. Kuna käesoleva ettepanekuga sõnastatakse nõukogu direktiiv uuesti, on kõige asjakohasem sama liiki õigusakt.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

Võttes arvesse komisjoni hiljutisi aruandeid, on kohaldatud erandit põhimõttest „kõigepealt hinda“. Tõenditest ilmneb selgelt direktiivi 94/80/EÜ⁸ ajakohastamise vajadus ning seda peetakse hindamisetapi jaoks piisavaks. Lisaks sisaldab kehtiva õigusraamistiku hindamise elemente ka mõju hindamise toetuseks koostatud välisuuring⁹.

• Konsulteerimine sidusrühmadega

Käesolevat ettepanekut koostades pidas komisjon asjaomaste sidusrühmadega tihedat dialoogi ja konsulteeris nendega.

Ettepanek põhineb muu hulgas avalikul konsultatsioonil¹⁰ kodanike, valitsusväliste organisatsioonide ning kohalike ja piirkondlike asutustega, asjakohastel uuringutel, sealhulgas ELi kodanikuõiguste valdkonna teadlaste võrgustiku uuringutel,¹¹ ning enne ettepaneku esitamist tehtud mõju hindamise toetamiseks korraldatud välisuuringu¹² tulemustel. Lisaks sellele pakkusid asjakohast tagasisidet liikuvad ELi kodanikud,¹³ Euroopa valimiskoostöö võrgustik¹⁴ ja valimisküsimuste eksperdirühm. Seda täiendati õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi¹⁵ ning programmi „Kodanike Euroopa“¹⁶ raames rahastatud

⁸ Aruanne direktiivi 94/80/EÜ (milles käsitletakse õigust hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel) kohaldamise kohta, COM(2018) 44 final; 2017. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta, COM(2017) 30 final; aruanne direktiivi 94/80/EÜ (millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel) kohaldamise kohta, COM(2012) 99 final. Direktiivi on ka neljal korral muudetud (nõukogu 13. mai 1996. aasta direktiiv 96/30/EÜ, nõukogu 20. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/106/EÜ, komisjoni 19. juuli 2012. aasta rakendusotsus, nõukogu 13. mai 2013. aasta direktiiv 2013/19/EL), et rakendada liiduga ühinemise aktist tulenevaid muudatusi.

⁹ 2021. aastal tehtud uuring, et toetada mõjuhindangu koostamist võimaliku ELi poliitikaalgatuse kohta, millega toetatakse liikuvate ELi kodanike laialdast ja kaasavat osalemist Euroopa Parlamendi valimistel ja Euroopa kohalikel valimistel (<https://ec.europa.eu/info/files/study-preparation-impact-assessment-electoral-directives>), ja selle lisad (<https://ec.europa.eu/info/files/annexes-study-preparation-impact-assessment-electoral-directives>).

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12684-Inclusive-EUParliament-elections-supporting-EU-citizens-right-to-vote-and-stand-as-candidates-in-another-EU-country/public-consultation_et.

¹¹ Liikuvate ELi kodanike poliitiline osalemine – Austria, Belgia, Bulgaaria, Saksamaa, Kreeka, Ungari, Iirimaa ja Poola kohta korraldatud katseuuringutest saadud teave.

¹² 2021. aastal tehtud uuring, et toetada mõjuhindangu koostamist võimaliku ELi poliitikaalgatuse kohta, millega toetatakse liikuvate ELi kodanike laialdast ja kaasavat osalemist Euroopa Parlamendi valimistel ja Euroopa kohalikel valimistel (<https://ec.europa.eu/info/files/study-preparation-impact-assessment-electoral-directives>), ja selle lisad (<https://ec.europa.eu/info/files/annexes-study-preparation-impact-assessment-electoral-directives>).

¹³ Uuringu toetamiseks korraldati liikuvate ELi kodanike teemaline sihtotstarbeline veebiküsitlus, et hinnata liikuvate ELi kodanike kogemusi poliitilise osalemisega elukohaliikmesriigis ning erinevaid tegureid, mis nende osalemist mõjutavad.

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/files/terms-reference-european-cooperation-network-elections_et.

¹⁵ https://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/rec/index_en.htm.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/departments/justice-and-consumers/justice-and-consumers-funding-tenders/funding-programmes/previous-programmes-2014-2020/europe-citizens-efc_et.

asjaomaste projektide järeldestega ning otsese tagasisidega, mida komisjon ja Euroopa Parlament said ELi kodanikelt.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Asjakohast teavet saadi ekspertidega, eelkõige komisjoni valimisküsimuste eksperdirühma¹⁷ ja Euroopa valimiskoostöö võrgustikuga¹⁸ peetud konsultatsioonidest.

Euroopa valimiskoostöö võrgustiku ja valimisküsimuste eksperdirühma kaks ühist koosolekut toimusid 28. jaanuaril 2021 ja 10. juunil 2021. Nendel kohtumistel arutatud teemasid oli üldjoontes käsitletud juba eelmistel koosolekutel.

- **Mõjuhindang**

Ettepanekut toetas mõjuhindang (SWD(2021) 357). Võttes arvesse nõukogu direktiivide 94/80/EÜ ja 93/109/EÜ sarnasusi nii peamiste kasusaajate (liikuvad ELi kodanikud) ja tagatud õiguste kui ka liikmesriikidele esitatavate seotud nõuete poolest, hinnati nende parandamise võimalusi ja nende toimimist ühes dokumendis. Õiguskontrollikomitee esitas mõjuhindangu kohta positiivse arvamuse (SEC(2021) 576).

Mõjuhindangus uuriti kahte alternatiivset poliitikavarianti kindlakstehtud probleemide lahendamiseks. Poliitikavariandid hõlmavad mitut võimalikku meetet, mis peaksid valimisõiguste kasutamist parandama. Konkreetsemalt nähakse poliitikavariantidega ette mitmesugused meetmed alates teadlikkuse suurendamisest ja halduskoostöö tõhustamisest toetavatest pehmetest mitteseadusandlikest meetmetest kuni liikuvate ELi kodanike registreerimise ja valijate registrist või kandidaatide nimekirjast kustutamise vältimise ühiste standardite kehtestamiseni.

1. variant näeb ette sihipärased seadusandlikud muudatused ja pehmed meetmed. Eesmärk on nõukogu direktiivi kehtivaid sätteid konsolideerida ja täpsustada.

2. variant näeb ette ulatusliku seadusandliku sekkumise. Austades direktiivi aluspõhimõttena diskrimineerimiskeeldu, on teise poliitikavariandi eesmärk direktiivi ulatuslikult muuta, näiteks kehtestades õiguslikud nõuded registreerimise tähtaegade kohta.

Analüüsi eri variantide mõjust, tõhusust, sidusust teiste (ELi) poliitikavaldkondadega ning subsidiaarsust ja proportsionaalsust.

Kõigi kavandatud eesmärkide saavutamisel peetakse kõige tõhusamaks 2. varianti. Tõhusust, sidusust, subsidiaarsust ja proportsionaalsust silmas pidades on aga 1. variant eelistatud poliitikavariant.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanekuga kaasnevad liikmesriikide ja ELi haldusasutustele teatavad kulud, mis tulenevad tihedamast koostööst, kuid ühtlasi on oodata ühtlustatud protsessidest tulenevat suuremat tõhusust ametiasutuste jaoks. Pealegi on mõnes liikmesriigis eelistatud poliitikavariandis kavandatud kohustusi katvad süsteemid juba olemas ja seega ei teki neil märkimisväärsed lisakulud.

¹⁷ Valimisküsimuste eksperdirühm loodi 2005. aastal. Rühma ülesanded on järgmised: seada valimisküsimustes sisse tihe koostöö liikmesriikide asutuste ja komisjoni vahel; aidata komisjoni, andes teavet ja nõu valimisõiguste olukorra kohta ELis ja selle liikmesriikides, ning hõlbustada teabe, kogemuste ja hea tava vahetamist selles valdkonnas. Vt lisateave: [komisjoni eksperdirühmade ja teiste sarnaste üksuste register \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Euroopa valimiskoostöö võrgustik loodi 2019. aastal. Võrgustik ühendab liikmesriikide ametiasutuste esindajaid, kes vastutavad valimisega seotud küsimuste eest, ning see on foorum, kus vahetatakse konkreetset ja praktilist teavet mitmesugustel teemadel, mis on olulised vabade ja õiglaste valimiste tagamiseks, sealhulgas andmekaitse, küberturvalisuse, läbipaistvuse ja teadlikkuse suurendamise kohta. Vt lisateave: [Euroopa valimiskoostöö võrgustik | Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](#).

Ettepanekuga lihtsustatakse liikuvate ELi kodanike registreerimist, et nad saaksid hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel.

Ettepaneku puhul ei tuvastatud negatiivset mõju, mis tuleneks liikuvate ELi kodanike suuremast lõimumisest ja demokraatlikust osalemisest vastuvõttavas liikmesriigis. Registreerimisnõuete lihtsustamine ning liikuvate ELi kodanike teavitamise ja nende hääletamisalase teadlikkuse parandamine toetab vaba liikumist ja lõimumist.

Ettepanekus on ette nähtud, et liikuvatel ELi kodanikel on asukohaliikmesriigi kodanikega võrdsetel tingimustel juurdepääs kaug- ja elektroonilisele hääletamisele. Kaughääletamise võimalused hõlbustavad liikuvate ELi kodanike osalemist valimistel.

- **Põhiõigused**

Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 2 „rajaneb Euroopa Liit sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus“.

Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõigetele 1 ja 2 „[toimib] liit esindusdemokraatia alusel“ ja „kodanikud on liidu tasandil otseselt esindatud Euroopa Parlamendis“.

ELi põhiõiguste harta artiklis 26 on sätestatud, et liit tunnustab ja austab puuetega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus.

Käesolev ettepanek järgib nende sätete eesmarke ning on seega ELi põhiõiguste hartaga tagatud põhiõigustega kooskõlas ja rakendab neid.

Käesoleva ettepanekuga suurendatakse ELi kodanike liikumisvabadust (harta artikkel 45). Samuti toetab see liikuvate ELi kodanike juurdepääsu hääletusmenetlustele vastuvõtva liikmesriigi kodanikega võrdsetel tingimustel. Lisaks tugevdatakse ettepanekuga õigust kandideerida kohalikel valimistel (harta artikkel 40) ning õigust heale haldusele (artikkel 41).

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanekuga ei kaasne ELile rahalist ega halduskoormust. Seetõttu ei avalda see mõju liidu eelarvele.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Liikmesriigid peavad kehtestama nõukogu direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid kahe aasta jooksul pärast selle jõustumist. Liikmesriigid peavad esitama kolme aasta jooksul pärast direktiivi jõustumist ja seejärel iga nelja aasta järel komisjonile aruande direktiivi kohaldamise kohta. Aruanne peab sisaldama asjakohaseid statistilisi andmeid valijate ja kandidaatide kohalikel valimistel osalemise kohta ning kokkuvõtet sellega seoses võetud meetmetest. Komisjon peab esitama viie aasta jooksul pärast käesoleva nõukogu direktiivi jõustumist ja seejärel iga viie aasta järel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande direktiivi kohaldamise kohta.

Selleks et tagada liikuvate ELi kodanike valimistel osalemist käsitlevate poliitikameetmete koostoime ja sidusus, hindab komisjon käesoleva direktiivi kohaldamist samal ajal Euroopa Parlamendi valimisi käsitleva direktiivi kohaldamise hindamisega. Lisaks kasutatakse hindamisel liikmesriikide aruannetest ja Euroopa valimiskoostöö võrgustiku valimisteemalistel kohtumistel saadud teavet. Seepärast hindab komisjon kahe aasta jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumisele järgnevaid kahtesid Euroopa Parlamendi valimisi

direktiivi kohaldamist ja koostab hindamisaruande selle eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta.

- **Selgitavad dokumendid**

Euroopa Kohus on oma 8. juuli 2019. aasta kohtuotsuses¹⁹ ja hilisemas kohtupraktikas²⁰ selgitanud, et kui liikmesriigid teavitavad komisjoni riiklikest ülevõtmismeetmetest, peavad nad esitama piisavalt selge ja täpse teabe ning määrama iga direktiivi sätte puhul kindlaks selle ülevõtmist tagava(d) siseriikliku(d) sätte(d).

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Selgitused on esitatud ainult nende direktiivi sätete kohta, mida kavatsetakse muuta.

1. Selleks et lihtsustada liikuvate ELi kodanike juurdepääsu valimisteabele, on artiklis 12 sätestatud rangemad standardid valimisteabe edastamiseks liikuvatele ELi kodanikele. Ettepanekus nähakse liikmesriikidele ette nõue määrata asutused, kes ennetavalt teavitavad nende territooriumil elavaid liikuvaid ELi kodanikke sellest, millised tingimused ja üksikasjalised õigusnormid kehtivad kohalikel valimistel valija või kandidaadina registreerimise suhtes enne ja pärast nende registreerimist kas valimiste eesmärgil või direktiivis 2004/38/EÜ sätestatud eesmärgil. See võib hõlmata ka teabe andmist ja konkreetsetele valijarühmadele, näiteks noortele valijatele kohandatud teavitustahvande kasutamist.

Selleks et suurendada liikuvate ELi kodanike teadlikkust ja arusaamist kohalikele valimistele registreerimise ja nendel osalemise menetlustest ja tavadest, on samas artiklis sätestatud liikmesriikide määratud asutuste kohustus edastada valijate või kandidaatidena registreeritud liikuvatele ELi kodanikele konkreetset ja kohandatud teavet järgmise kohta:

- a) registreerimise staatus;
- b) kui see on olemas, siis valimiste kuupäev ning kuidas ja kus hääletada;
- c) asjakohased õigusnormid valijate ja kandidaatide õiguste ja kohustuste kohta, kaasa arvatud keelud ja vastuolud ning valimiseeskirjade rikkumise korral kohaldatavad sanktsioonid;
- d) võimalused, kuidas saada täiendavat teavet valimiste korralduse, kaasa arvatud kandidaatide nimekirja kohta.

Määruse (EL) 2018/1724 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et kasutajatel on oma riigi veebilehtedel lihtne juurdepääs kasutajasõbralikule, täpsele, ajakohastatud ja piisavalt põhjalikule teabele kohalikel valimistel osalemise kohta. Liikmesriigid kasutavad erinevaid teavitustahvandeid ja -kanaleid. Seepärast nähakse algatusega järjepidevuse tagamiseks ette, et määruses (EL) 2018/1724 sätestatud kvaliteedinõudeid laiendatakse vastavalt ka ametlikule valimisteabele, mida liikmesriigid edastavad otse ja individuaalselt liikuvatele ELi kodanikele.

Lisaks elukohaliikmesriigi ametlikule keelele tuleb teavet edastada ka ühes ELi ametlikus keeles, mis on üldjoontes arusaadav võimalikult suurele arvule selle riigi territooriumil elavatele ELi kodanikele. Liikmesriigid võivad kasutada portaali „Teie Euroopa“. Koos kontaktandmetega, mis lisatakse muudatusettepanekute kohaselt andmetele, mida liiguvad ELi kodanikud peavad valija ja kandidaadina registreerumiseks esitama, võimaldab see liikmesriikidel kasutada teabe otseseks edastamiseks elektroonilisi kanaleid. Valimistel kaasava osalemise tagamiseks nähakse algatusega ette ka puuetega inimestele ja eakatele kodanikele antava teabe suhtes kohaldatavad ligipääsetavusnõuded, kasutades

¹⁹ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, komisjon vs. Belgia, C-543/17.

²⁰ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, komisjon vs. Rumeenia, C-549/18 ja kohtuotsus, Euroopa Kohus, komisjon vs. Iirimaa, C-550/18.

inspiratsiooniallikana ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee üldisi märkusi ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklite 21 ja 29 kohta.

2. Selleks et vähendada liikuvate ELi kodanike ees seisvaid haldustõkkeid, kehtestatakse algatusega (artiklid 8 ja 9) II ja III lisas esitatud ametlike avalduste standardvormid, mille liikuva ELi kodanikud peavad valija ja kandidaadina registreerumiseks esitada. Andmetele lisatakse kontaktandmed, mis võimaldab liikmesriikidel oma teavitamiskohustust täita. Kuna direktiivi lisad avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*, on need kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadavad nii kodanikele kui ka liikmesriikide ametiasutustele.
3. Ettepanekuga (artikli 8 lõige 5) piiratakse liikuvate ELi kodanike kandmist vastuvõtva liikmesriigi valijate registrisse, millega hoitakse ära nende kustutamine päritoluliikmesriigi valijate registrist üksnes sellel alusel.
4. Artikliga 14 kehtestatakse nõue, et liikmesriigid on kohustatud tegema rakendamise üle korrapäraselt järelevalvet ja selle kohta aru andma. Aruanded sisaldavad asjakohaseid statistilisi andmeid valijate ja kandidaatide kohalikel valimistel osalemise kohta kooskõlas artikliga 3 ning kokkuvõtet sellega seoses võetud meetmetest. See võimaldab komisjonil hinnata liikmesriikides kasutatavate meetodite tõhusust ja pakkuda võimalusi paranduste tegemiseks. Artikliga 16 nähakse ette direktiivi kohaldamise hindamine kahe aasta jooksul pärast Euroopa Parlamendi 2029. aasta valimisi.
5. Artiklitega 2, 8 ja 9 antakse komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega tagatakse, et põhiliste kohalike haldusüksuste loetelu püsib ajakohane ja et ametlike avalduste vormid, mille liikuva ELi kodanikud valija või kandidaadina registreerumisel esitavad, sisaldavad jätkuvalt asjakohaseid andmeid. Artiklis 16 on sätestatud delegeerimise piirangud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290.
6. Kooskõlas diskrimineerimiskeelu põhimõttega sisaldab artikkel 10 nõuet, et liikmesriigid peavad tagama liikuvatele ELi kodanikele juurdepääsu samadele eelhääletamise, posti teel hääletamise, elektroonilise ja interneti teel hääletamise viisidele, mis on kohalikel valimistel kättesaadavad nende kodanikele.
7. Ettepanekuga jäetakse artikli 8 lõikest 3 välja sõna „automaatselt“ kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse sätetega, mis käsitlevad automatiseeritud otsuste tegemise piiranguid. Lisaks peavad liikmesriigid selleks, et tagada liikuvatele ELi kodanikele oma kodanikega võrdne juurdepääs teabele, teavitama liikuvaid ELi kodanikke nende eemaldamisest valijate registrist, kui selline kohustus on kehtestatud kodanike puhul.
8. Vastuvõtvatel liikmesriikidel on praegu võimalus nõuda teise liikmesriigi kodakondsusega kandidaatidelt enne või pärast valimisi tõendi esitamist nende kandideerimisõiguse kohta. Sellist tõendit võib nõuda, kui kahtlusi tekitab avalduse sisu, milles kinnitatakse, et päritoluliikmesriigis ei ole neilt seda õigust ära võetud, või igal juhul siis, kui see on sätestatud siseriiklikes õigusaktides. Kuna sellise avalduse esitamise kohustus heidutab juba iseenesest kandideerimast, kui sellist õigust ei omata, on käesoleva algatuse eesmärk kaotada võimalus kehtestada eespool nimetatud tõendi esitamise kohustus kõikidele teise liikmesriigi kodakondsusega kandidaatidele. Samal ajal antakse ettepanekuga liikmesriikidele võimalus nõuda sellist tõendit avalduse usaldusväärsuse üksikjuhtumipõhise hindamise korral.
9. Sama eesmärgiga suurendada liikuvate ELi kodanike teadlikkust, nähakse ettepanekuga ette ka artikli 11 lõike 1 muutmise, sätestades liikmesriikidele kohustuse kasutada liikuvate ELi kodanike teavitamisel nende registreerimise staatusest selget ja lihtsat keelt. Samuti täpsustatakse selles liikmesriikide kohustuse ulatust, asendades sõna „kuidas“ sõnadega „milline otsus“. Artikli 11 uue lõike kohaselt on direktiivi artikli 3 kohaldamisalasse kuuluvatel valijatel ja kandidaatidel õigus parandada vastuvõtva liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel mis tahes puudusi või vigu valijate registris või kandidaatide nimekirjas sisalduvates andmetes.

10. Ettepanekuga nähakse ette ka vananenud sõnastuse ja viidete (artikli 3 punkt a, artikli 7 lõige 1, artikli 8 lõige 2, artikli 9 lõige 1) kohandamine, asendades viited Euroopa Ühenduse asutamislepingule viidetega Euroopa Liidu toimimise lepingule ja kasutades sooneutraalset sõnastust.

11. Lähtuvalt liikmesriikidelt saadud teadetest ja Ühendkuningriigi väljaastumisest Euroopa Liidust muudetakse põhiliste omavalitsusüksuste loetelu.

12. Artikliga 17 nähakse ette direktiivi ülevõtmine.

Ettepanek:

NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel (uuesti sõnastatud)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa ~~Ühenduse asutamislepingut~~ ☒ Liidu toimimise lepingut ☒ , eriti selle artikli ~~94~~ ☒ 22 ☒ lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

↓ uus

- (1) Nõukogu direktiivis 94/80/EÜ¹ tuleb teha mitmeid muudatusi. Selguse huvides tuleks kõnealune direktiiv uuesti sõnastada.
- (2) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 20 lõike 2 punktiga b ja artikli 22 lõikega 1 antakse liidu kodanikule, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, õigus hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel selles liikmesriigis samadel tingimustel kui vastuvõtva liikmesriigi kodanikel. See õigus, mida on kinnitatud ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „põhiõiguste harta“) artiklis 40, täpsustab artiklis 21 sätestatud võrdsuse ja kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet. Ühtlasi tuleneb see ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis a ja artiklis 21 ning põhiõiguste harta artiklis 45 nimetatud vaba liikumise ja elamise õigusest.
- (3) Kohalikel valimistel hääletamise ja kandideerimise õiguse kasutamise üksikasjalik kord on sätestatud nõukogu direktiivis 94/80/EÜ.
- (4) 2020. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta² rõhutas komisjon vajadust ajakohastada, selgitada ja tugevdada õigusnorme, mis reguleerivad kohalikel

¹ Nõukogu 19. detsembri 1994. aasta direktiiv 94/80/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel (EÜT L 368, 31.12.1994, lk 38).

valimistel hääletamise ja kandideerimise õiguse kasutamist, tagamaks, et need toetavad liikuvate liidu kodanike laialdast ja kaasavat osalemist. Võttes arvesse ka kogemusi, mis on saadud selle kohaldamisel järjestikuste valimise suhtes, ning selleks, et arvestada aluslepingutesse tehtud muudatustega, tuleks selle direktiivi mitut sätet ajakohastada.

- (5) Kohalike valimiste valimismenetlused kuuluvad nende liikmesriikide pädevusse, kes neid valimisi korraldavad oma traditsioonidest ning rahvusvahelistest ja Euroopa standarditest lähtudes. Kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ning Euroopa inimõiguste konventsiooni õiguse nõuetega peaksid liikmesriigid lisaks liidu kodanike hääletamise ja kandideerimise õiguse tunnustamisele ja austamisele tagama, et kodanikel on oma valimisõigusi lihtne kasutada, ning kõrvaldama selleks võimalikult palju takistusi, mis ei lase neil valimistel osaleda.
- (6) Tagamaks, et liidu kodanikud, kes elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole (edaspidi „teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanikud“), saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel samadel tingimustel kui vastuvõtva liikmesriigi kodanikud, tuleks sellistel valimistel registreerumist ja osalemist reguleerivaid tingimusi täpsustada, et oleks tagatud liikmesriigi enda kodanike ja teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanike võrdne kohtlemine. Eeskätt tuleks liidu kodanikke, kes soovivad kohalikel valimistel oma elukohaliikmesriigis hääletada ja kandideerida, kohelda võrdselt nii selles osas, mis puudutab kõnealuse õiguse kasutamise eelduseks olevat riigis elamise kestust, kui ka selles osas, mis puudutab sellise tingimuse täitmise tõendamist.
- (7) Ühtlasi ei tohiks teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanikele seada kohalikel valimistel hääletamis- või kandideerimisõiguse kasutamiseks eritingimusi, kui oma riigi kodakondsusega ja teise liikmesriigi kodakondsusega kodanike erinev kohtlemine ei ole erandlikult põhjendatud viimati nimetatutele omaste asjaoludega, mis eristavad neid esimesena nimetatutest.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 1
(kohandatud)

~~ning arvestades, et: Euroopa Liidu leping tähistab uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomises; üks liidu ülesandeid on ühtekuuluvust ja solidaarsust ilmutaval viisil korraldada suhteid liikmesriikide rahvaste vahel; tema põhieesmärkide hulgas on liikmesriikide kodanike õiguste ja huvide kaitse tugevdamine liidu kodakondsuse sisseseadmise kaudu;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 2
(kohandatud)

~~selle eesmärgi saavutamiseks kehtestatakse Euroopa Liidu lepingu II jaotisega liikmesriikide kõikidele kodanikele kuuluv liidu kodakondsus, millega seoses antakse nendele kodanikele hulk õigusi;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 3
(kohandatud)

~~Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 8b lõikes 1 sätestatud õigus hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel on kodanike ja mittekodanike võrdõiguslikkuse ja nende vahelise mittediskrimineerimise põhimõtte kohaldamine ja kaasneb kõnealuse lepingu artiklis 8a nimetatud vaba liikumise ja elamise õigusega;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 4
(kohandatud)

~~artikli 8b lõike 1 kohaldamine ei eelda liikmesriikide valimissüsteemide täielikku ühtlustamist; selle sätte peamine eesmärk on kaotada kodakondsusnõue, mis praegu on enamikus liikmesriikides hääletamis- ja kandideerimisõiguse kasutamise eeldus; peale selle ei tohi EÜ asutamislepingu artikli 3b kolmandas lõigus sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet arvesse võttes ühenduse õigusaktide sisu selles valdkonnas minna kaugemale sellest, mis on vajalik EÜ asutamislepingu artikli 8b lõikes 1 väljendatud eesmärgi saavutamiseks;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 5
(kohandatud)

~~artikli 8b lõike 1 eesmärk on tagada, et kõik liidu kodanikud hoolimata sellest, kas nad on elukohaliikmesriigi kodanikud või mitte, saaksid selles riigis samadel tingimustel õiguse hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel; mittekodanike suhtes kohaldatavad, sealhulgas elamisperioodi ja elukohatõendiga seotud tingimused peaksid olema samasugused kui asjaomase liikmesriigi kodanike suhtes kohaldatavad tingimused; mittekodanikele ei tohi esitada eritingimusi, kui kodanike ja mittekodanike erinev kohtlemine ei ole erandlikult põhjendatud viimati nimetatutele omaste asjaoludega, mis eristavad neid esimesena nimetatutest;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 6
(kohandatud)

~~asutamislepingu artikli 8b lõige 1 tunnistab õigust hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel, asendamata sellega siiski hääletamis- ja kandideerimisõigust liikmesriigis, mille kodanik liidu kodanik on; tuleb austada liidu kodanike vabadust otsustada, kas osaleda elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel või mitte; on asjakohane, et need kodanikud võivad väljendada soovi seal oma hääletamisõigust kasutada; võidakse sätestada, et liikmesriikides, kus hääletamine ei ole kohustuslik, kantakse need kodanikud automaatselt valijate registrisse;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 7
(kohandatud)

~~liikmesriikide kohalike omavalitsuste tegevus kajastab eri poliitilisi ja õigustavasid ning neid iseloomustab struktuuride rohkus; termin "kohalikud valimised" ei tähenda kõikides liikmesriikides sama; seetõttu tuleks termini määratlemisega käesoleva direktiivi eesmärki täpsustada; kohalikud valimised on otsesed ja üldised valimised põhiliste omavalitsusüksuste~~

ja nende allüksuste tasemel; termin kehtib nii omavalitsuste esinduskogude kui ka täidesaatva organi liikmete otsuste ja üldiste valimiste kohta;

↓ uus

- (8) Et liidu kodanikel oleks hõlpsam kasutada oma õigust hääletada ja kandideerida oma elukohariigis, tuleks sellised kodanikud kanda valijate registrisse piisavalt aegsasti enne valimispäeva. Nende registreerimise suhtes kohaldatavad formaalsused peaksid olema võimalikult lihtsad. Piisama peaks sellest, et asjaomased liidu kodanikud esitavad kehtiva isikutunnistuse ja ametliku avalduse, mis sisaldavad elemente, mis tõendavad nende õigust valimistel osaleda. Kui teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanikud on registreeritud, peaksid nad jääma valijate registrisse asjaomase liikmesriigi kodanikest liidu kodanikega samadel tingimustel seni, kuni nad vastavad hääletamisõiguse kasutamise tingimustele. Lisaks peaksid liidu kodanikud andma pädevatele ametiasutustele oma kontaktandmed, et need ametiasutused saaksid neid korrapäraselt teavitada.
- (9) Kuigi liikmesriigid on pädevad otsustama väljaspool nende territooriumi elava kodaniku kohalikel valimistel hääletamise või kandideerimise õiguse üle, ei peaks asjaolu, et teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanikud on kantud oma elukohaliikmesriigi valijate registrisse, olema iseenesest põhjus nende kustutamiseks nende päritoluliikmesriigi valijate registrist.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 8
(kohandatud)
⇒ uus

- (10) ~~valimisõigus~~ ☒ Kandideerimisõigus ☒ võidakse ära võtta kas elukoha- või päritoluliikmesriigi asutuse üksikotsusega. Omavalitsuse valitava ametikoha poliitilist tähtsust silmas pidades peaks liikmesriikidel olema õigus ⇒ saada päritoluliikmesriigist teavet selle kohta, et päritoluliikmesriigis on kandidaadilt kandideerimisõigus ära võetud. ⇐ ~~võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et isik, kellelt tema päritoluliikmesriigis on kandideerimisõigus ära võetud, ei saaks seda õigust tagasi üksnes teises liikmesriigis elamise tõttu; see kodakondsuseta kandidaatidele omane probleem on küllalt tähtis, et õigustada sätet, mille alusel seda vajalikuks pidavatel liikmesriikidel on lubatud nende kandidaatide puhul kohaldada mitte ainult elukoha, vaid ka päritoluliikmesriigi eeskirju kandideerimisõiguse äravõtmiseks; proportsionaalsuse põhimõtet silmas pidades on küllaldane, kui hääletamisõiguse puhul kohaldatakse ainult elukohaliikmesriigi eeskirju hääletamisõiguse äravõtmiseks;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 9
(kohandatud)

- (11) Kuna põhiliste omavalitsusüksuste juhtide kohustuste hulka võib kuuluda osavõtt avaliku võimu teostamisest ja üldiste huvide kaitsmisest, peaksid liikmesriigid saama need ametikohad reserveerida oma kodanikele ☒, arvestades täielikult proportsionaalsuse põhimõtet ☒. ~~sel eesmärgil peaksid liikmesriigid saama võtta asjakohaseid meetmeid; need meetmed ei tohi rohkem kui kõnesoleva eesmärgi saavutamiseks vajalik piirata teiste liikmesriikide kodanike võimalust olla valitud;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 10

- (12) Valitud omavalitsusametnike õigust osa võtta parlamendivalimistest peaks samuti olema võimalik reserveerida oma kodanikele.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 11

- (13) Kui liikmesriikide õigusaktides sätestatakse, et omavalitsuse valitava ametikoha täitmine ei ole ühitatav teiste ametikohtade täitmisega, peaksid liikmesriigid saama seda ühitamatuse tingimust laiendada ka teiste liikmesriikide vastavatele ametikohtadele.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 6
(kohandatud)

- (14) ~~asutamislepingu artikli 8b lõige 1 tunnistas~~ ☒ Teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanike ☒ õigus hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel, ~~asendamata sellega siiski~~ ☒ ei asenda ☒ hääletamis- ja kandideerimisõigust liikmesriigis, mille kodanik liidu kodanik on. ☒ Seepärast tuleb tagada, et austatakse ☒ ~~tuleb austada~~ liidu kodanike vabadust otsustada, kas osaleda elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel või mitte, ~~on asjakohane, et~~ ☒ ning ☒ need kodanikud ~~võivad~~ ☒ saavad ☒ väljendada soovi kasutada seal oma hääletamisõigust ☒ oma elukohaliikmesriigis ☒ . ☒ Seepärast ☒ võivad ~~sätestada, et~~ liikmesriigid, kus hääletamine ei ole kohustuslik, ☒ kanda need kodanikud valijate registrisse automaatselt ☒ ~~kantakse need kodanikud automaatselt valijate registrisse.~~

↓ uus

- (15) ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis b ja artikli 22 lõikes 1 nimetatud õiguse tulemusliku kasutamise tagamise üks põhikomponent on valimisõigusi ja -menetlusi käsitleva teabe kättesaadavus.
- (16) Valimismenetluste kontekstis mõjutab asjakohase teabe puudumine kodanike võimalusi kasutada valimisõigusi, mis on osa liidu kodanike õigustest. See mõjutab ka pädevate ametiasutuste suutlikkust kasutada oma õigusi ja täita oma kohustusi. Liikmesriigid peaksid määrama ametiasutused, kellel on erikohustused anda liidu kodanikele asjakohast teavet nende õiguste kohta, mis tulenevad ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktist b ja artikli 22 lõikest 1, ning siseriiklike õigusnormide ja menetluste kohta, mis puudutavad kohalikel valimistel osalemist ja nende valimiste korraldamist. Teabevahetuse tulemuslikkuse tagamiseks tuleks selline teave esitada selgelt ja arusaadavalt.
- (17) Valimiste kohta käiva teabe kättesaadavuse parandamiseks tuleks selline teave teha kättesaadavaks lisaks vastuvõtva liikmesriigi ametlikule keelele või ametlikele keeltele veel vähemalt ühes liidu ametlikus keeles, mis on üldjoontes arusaadav võimalikult suurele arvule selle riigi territooriumil elavatele liidu kodanikele. Liikmesriigid võivad oma territooriumi eri osades või piirkondades kasutada erinevaid liidu ametlikke keeli sõltuvalt sellest, milline keel on arusaadav suurimale osale seal elavatest liidu kodanikest.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 12
(kohandatud)
⇒ uus

- (18) Iga erand käesoleva direktiivi üldeskirjadest peab vastavalt ~~asutamislepingu~~ ☒ ELi toimimise lepingu ☒ artikli ~~8b~~ ☒ 22 ☒ lõikele 1 olema õigustatud liikmesriigi eriomaste probleemidega ⇒ ning ühtlasi peab see olema kooskõlas põhiõiguste harta artikli 52 nõuetega, muu hulgas nõudega, et kõik piirangud, mis puudutavad kohalikel valimistel hääletamis- või kandideerimisõiguse kasutamist, tuleb kehtestada õigusaktiga ning nende piirangute suhtes tuleb kohaldada proportsionaalsuse ja vajalikkuse põhimõtet ⇐. ☒ Lisaks ☒ tuleb kõik erandid nende iseloomu tõttu uuesti läbi vaadata ☒ , nagu on sätestatud põhiõiguste harta artiklis 47 ☒ .

↓ 94/80/EÜ põhjendus 13
(kohandatud)

- (19) Niisugused eriomased probleemid võivad tekkida liikmesriigis, kus riigi kodakondsuseta hääleõiguslikus vanuses liidu kodanike osa on keskmisest märgatavalt suurem. ☒ Erandid on õigustatud, ☒ kui need kodanikud moodustavad rohkem kui 20 % kogu valijaskonnast, ~~on erandid õigustatud~~. Niisugused erandid peavad põhinema elamisperioodikriteeriumil.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 14

~~liidu kodakondsus on ette nähtud selleks, et võimaldada liidu kodanikel elukohariigis paremini kohaneda; sellega seoses on asutamislepingu autorite kavatsustega kooskõlas vältida iga sugust vastandamist riigi kodakondsusega ja kodakondsuseta kandidaatide nimekirjade vahel;~~

↓ 94/80/EÜ põhjendus 15
(kohandatud)

- (20) ~~vastandamisoht tekib eriti liikmesriigis~~ ☒ Liikmesriigid ☒ , kus riigi kodakondsuseta hääleõiguslikus vanuses liidu kodanike osa ületab 20 % seal elavate hääleõiguslikus vanuses liidu kodanike koguarvust, ~~seetõttu on oluline, et kõnealune liikmesriik võib~~ ☒ , peaksid saama ☒ vastavalt ~~asutamislepingu artiklile 8b~~ ☒ ELi toimimise lepingu artikli 22 lõikele 1 ☒ näha ette kandidaatide nimekirjade koosseisu käsitlevad erisätted.

↓ 94/80/EÜ põhjendus 16
(kohandatud)

- (21) Tuleb arvestada asjaolu, et teatud liikmesriikides elavatel teiste liikmesriikide kodanikel on õigus valida liikmesriigi parlamendivalimistel ja ☒ seetõttu ☒ saab käesolevas direktiivis sätestatud formaalsustes ~~seetõttu~~ teha järeleandmisi.

- (22) Belgia Kuningriigile on iseloomulikud eripärad ja tasakaalusuhted, mis on seotud asjaoluga, et tema põhiseaduse artiklites 1–4 sätestatakse kolm ametlikku keelt ning territoriaalsootus piirkondadeks ja kogukondadeks, seetõttu võib käesoleva direktiivi täielikul kohaldamisel teatavates kommunides olla niisugune mõju, et kõnealuste eripärade ja tasakaalusuhete arvessevõtmiseks tuleb ette näha võimalus teha erand käesoleva direktiivi sätetest.

- (23) ⇒ Andmed õiguste kasutamise ja käesoleva direktiivi kohaldamise kohta võivad olla kasulikud, et teha kindlaks meetmed, mis on vajalikud, et tagada liidu kodanike valimisõiguste tulemuslik kasutamine. Et parandada andmete kogumist kohalike valimiste jaoks, peavad liikmesriigid hakkama rakendamist korrapäraselt seirama ja selle kohta esitama aruandeid, mis peaks lisaks statistilistele andmetele sisaldama teavet meetmete kohta, mida on võetud, et toetada teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanike osalemist valimistel. ⇐ Komisjon ~~hindab~~ ☒ peaks hindama ☒ käesoleva direktiivi kohaldamist, sealhulgas kõiki pärast direktiivi jõustumist aset leidnud valijaskonna ~~juridilisi ja faktilisi muutusi, sellega seoses esitab komisjon~~ ☒ ja esitama ☒ Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

- (24) Komisjonil on vaja endal hinnata käesoleva direktiivi kohaldamist mõistliku aja jooksul pärast selle jõustumist, pidades tähelepanelikult silmas nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiivi 93/109/EÜ (millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel)³ kohaldamise hindamist.
- (25) Selleks, et liikmesriikide põhiliste omavalitsusüksuste nimekiri oleks ajakohane ning et kohalikel valimistel hääletada või kandideerida sooviva teise liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku esitatava ametliku avalduse mall sisaldaks jätkuvalt liidu kodanike valimisõiguse kasutamise kontekstis asjakohaseid andmeid, tuleks komisjonile delegeerida õigus võtta vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 290 vastu delegeeritud õigusakte põhiliste omavalitsusüksuste nimekirja ja ametlike avalduste vormi muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon korraldab oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuvad kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁴ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning

³ Nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiiv 93/109/EÜ,³ millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel (uuesti sõnastatud).

⁴ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (26) Liikmesriigid on ratifitseerinud ja liit sõlminud⁵ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni ning sellega on nad võtnud endale kohustuse tagada selle konventsiooni, kaasa arvatud poliitilises ja avalikus elus osalemist käsitleva artikli 29 järgimine. Selleks et toetada puuetega inimeste kaasavat ja võrdset osalemist valimistel, tuleks korraldada, et liidu kodanikud, kes elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole, saavad selles riigis kasutada õigust kohalikel valimistel hääletada ja kandideerida, võttes nõuetekohaselt arvesse puuetega ja eakamate kodanike vajadusi.
- (27) Käesoleva direktiivi rakendamise käigus toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679⁶ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1725⁷.
- (28) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja põhimõtteid, mida on eeskätt tunnustatud põhiõiguste hartas, eriti selle artiklites 21 ja 40. Seepärast on väga oluline, et käesolevat direktiivi rakendatakse kooskõlas kõnealuste õiguste ja põhimõtetega, tagades, et täielikult järgitakse muu hulgas isikuandmete kaitse õigust, õigust mittediskrimineerimisele, õigust hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel, liikumis- ja elukohavabadust ning õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.
- (29) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle peaks piirduma sätetega, mida on võrreldes varasemate direktiividega oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb varasematest direktiividest.
- (30) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud IV lisa B osas osutatud direktiivide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega,

⁵ Nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsus 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L119, 4.5.2016, lk 1).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39–98).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

☒ Reguleerimisese ja kohaldamisala ☒

1. Käesoleva direktiiviga sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel.
2. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide sätteid, mis käsitlevad väljaspool liikmesriiki elavate selle riigi kodanike või selles riigis elavate kolmandate riikide kodanike hääletamis- või kandideerimisõigust.

Artikkel 2

☒ Mõisted ☒

1. Käesolevas direktiivis ☒ kasutatakse järgmisi mõisteid ☒ :
 - a) „põhiline omavalitsusüksus“ – I lisas loetletud haldusüksused, kellel vastavalt liikmesriikide õigusaktidele on otsesel ja üldistel valimistel valitud organid ning kellel on poliitilise ja halduskorralduse põhitasemel õigus omal vastutusel hallata teatavaid kohalikke asju;
 - b) „kohalikud valimised“ – otsesed ja üldised valimised, mille eesmärk on valida esinduskogu liikmed ja vajaduse korral iga liikmesriigi õigusaktide alusel põhilise omavalitsusüksuse täidesaatva organi juht ja liikmed;
 - c) „elukohaliikmesriik“ – liikmesriik, kus liidu kodanik elab, kuid mille kodanik ta ei ole;
 - d) „päritoluliikmesriik“ – liikmesriik, mille kodanik liidu kodanik on;
 - e) „valijate register“ – ametlik register, millesse on kantud kõik selle põhilise omavalitsusüksuse või ühe tema allüksuse hääleõiguslikud valijad ja mille koostab ning ajakohastab pädev asutus elukohaliikmesriigi valimisseaduse alusel, või rahvastikuregister, kui see näitab ära hääleõiguslikkuse;
 - f) „kontrollpäev“ – päev või päevad, mil liidu kodanikud peavad elukohaliikmesriigi õiguse kohaselt vastama nõuetele, et selles liikmesriigis hääletada või kandideerida;
 - g) „ametlik avaldus“ – asjaomase isiku avaldus, milles esineva ebatäpsuse puhul rakendatakse kooskõlas siseriiklike õigusega selle isiku suhtes sanktsioone.
2. Liikmesriik teatab komisjonile, kui muudatuse tõttu siseriiklikes õigusaktides on mõni ☒ I ☒ lisas nimetatud ☒ põhiline ☒ omavalitsusüksus asendatud teisega, kellel on

käesoleva artikli lõike 1 punktis a nimetatud ülesanded, või kui niisuguse muudatuse tõttu on mingi selline üksus kaotatud või uus üksus loodud.

↓ uus

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmise kohta vastavalt teadetele, mis saadakse käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt.

↓ 94/80/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

~~Kolme kuu jooksul pärast niisuguse teate kättesaamist koos liikmesriigi kinnitusega, et käesoleva direktiivi kohaselt isikule antud õigusi ei ole piiratud, kohandab komisjon lisa, tehes sellesse asjakohased asendused, väljajätmised või lisandused. Nii läbi vaadatud lisa avaldatakse Euroopa Ühenduste Teatajas.~~

Artikkel 3

☒ Hääletamis- ja kandideerimisõiguse tingimused ☒

~~Isikul, kes kontrollpäeval:~~ ☒ Järgmistel isikutel on õigus hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel: ☒

- a) ☒ isik, kes on kontrollpäeval ☒ liidu kodanik ~~asutamislepingu~~ ☒ ELi toimimise lepingu ☒ artikli 8 ☒ 20 ☒ lõike 1 teise lõigu tähenduses, ning
- b) ☒ isik, kes ei ole kontrollpäeval ☒ elukohaliikmesriigi kodanik, aga vastab seoses hääletamis- ja kandideerimisõigusega samadele tingimustele, mida see riik seadusega kehtestab oma kodanike suhtes.

~~on vastavalt käesolevale direktiivile õigus hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel.~~

Artikkel 4

☒ Elamisperioodi nõuded ☒

1. Kui hääletamiseks või kandideerimiseks peavad elukohaliikmesriigi kodanikud elama teatava miinimumperioodi jooksul selle riigi territooriumil, loetakse artikli 3 kohaselt hääle- ja kandideerimisõiguslikud isikud, kes sama pika perioodi jooksul on teistes liikmesriikides elanud, kõnealusele tingimusele vastavateks.

2. Kui elukohaliikmesriigi õigusaktide alusel võivad selle riigi kodanikud hääletada või kandideerida ainult põhilises omavalitsusüksuses, kus on nende peamine elukoht, kehtib artikli 3 kohaselt hääle- ja kandideerimisõiguslike isikute suhtes sama tingimus.

3. Lõige 1 ei mõjuta liikmesriikide sätteid, mille alusel ~~isiku~~ hääletamis- ja kandideerimisõiguse kasutamine põhilises omavalitsusüksuses eeldab ~~selle isiku~~ elamist kõnealuses üksuses miinimumperioodi jooksul.

Lõige 1 ei mõjuta samuti ühtki käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeval juba jõus olevat siseriiklikku sätet, mille alusel isiku niisuguse hääletamis- ja kandideerimisõiguse kasutamine

eeldab selle isiku elamist miinimumperioodi jooksul selles liikmesriigi osas, millesse põhiline omavalitsusüksus kuulub.

Artikkel 5

☒ Tingimustele mittevastavus ☒

1. Elukohaliikmesriik võib sätestada, et liidu kodanik, kellelt päritoluliikmesriigi õiguse alusel on tsiviil- või kriminaalõigusliku üksikotsusega kandideerimisõigus ära võetud, ei saa seda õigust kasutada kohalikel valimistel.

2. Liidu kodaniku taotlus kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel võidakse tagasi lükata, kui kõnealune kodanik ei saa esitada artikli 9 lõike 2 punktis a nimetatud avaldust või artikli 9 lõike 2 punktis b nimetatud tõendit.

3. Liikmesriik võib sätestada, et põhilise omavalitsusüksuse täitevorgani juhi, juhi asetäitja või liikme ametikohal võivad olla ainult nende enda kodanikud, kui need isikud valitakse ametisse kogu volituste kehtivuse ajaks.

Liikmesriik võib samuti sätestada, et põhilise omavalitsusüksuse täitevorgani juhi, juhi asetäitja või liikme ülesannete ajutise või vahepealse täitmise puhul võidakse piirduda oma kodanikega.

~~Aluslepingut~~~~Asutamislepingut~~ ja üldisi õiguspõhimõtteid arvesse võttes võib liikmesriik võtta asjakohaseid, vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid, tagamaks, et esimeses lõigus nimetatud ametikohtadel olla ja teises lõigus nimetatud vahepealseid ülesandeid täita saavad ainult nende oma kodanikud.

4. Liikmesriik võib samuti ☒ sätestada ☒ ~~ette näha~~, et esinduskogu liikmeks valitud liidu kodanikud ei võta osa ei parlamendi valijameeste määramisest ega selle parlamendi liikmete valimisest.

Artikkel 6

☒ Ühitamatus ☒

1. Isikute suhtes, kellel artikli 3 kohaselt on kandideerimisõigus, kohaldatakse samasuguseid ametikohtade ühitamatuse tingimusi, mida elukohaliikmesriigi seaduste alusel kohaldatakse selle riigi kodanike suhtes.

2. Liikmesriik võib sätestada, et omavalitsuse valitava ametikoha täitmine elukohaliikmesriigis on ühitamatu ka teiste liikmesriikide selliste ametikohtade täitmisega, mida elukohaliikmesriigis peetakse ühitamatuks.

II PEATÜKK

HÄÄLETAMIS- JA KANDIDEERIMISÕIGUSE KASUTAMINE

Artikkel 7

☒ Vabadus otsustada hääletada elukohaliikmesriigis ☒

1. ~~Artikli 3 kohaselt hääleõiguslik isik~~ ☒ Valija, kes vastab artikli 3 tingimustele, ☒ kasutab oma hääletamisõigust elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel, kui ta on selleks soovi avaldanud.
2. Kui hääletamine elukohaliikmesriigis on kohustuslik, on artikli 3 kohaselt hääleõiguslikud ja elukohaliikmesriigis valijate registrisse kantud isikud samuti kohustatud hääletama.
3. Liikmesriigid, kus hääletamine ei ole kohustuslik, võivad sätestada artikli 3 kohaselt hääleõiguslike isikute automaatse kandmise valijate registrisse.

Artikkel 8

☒ Valijate registrisse kandmine ja sealt kustutamine ☒

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada artikli 3 kohaselt hääleõigusliku isiku kandmist valijate registrisse aegsasti enne valimispäeva.
2. Et tema nimi oleks kantud valijate registrisse, esitab artikli 3 kohaselt hääleõiguslik isik samad dokumendid nagu selle riigi kodakondsusega valija.
Elukohaliikmesriik võib samuti nõuda, et artikli 3 kohaselt hääleõiguslik isik esitaks kehtiva isikut tõendava dokumendi koos ~~valija kodakondsust ja elukohaliikmesriigis olevat aadressi näitava~~ ametliku avaldusega ⇒, mis on koostatud kooskõlas II lisas esitatud malliga ⇐ .
3. Artikli 3 kohaselt hääleõiguslikud ja elukohaliikmesriigi valijate registrisse kantud isikud jäävad sellesse registrisse samadel tingimustel kui kodakondsusega valijad, kuni nad sealt ~~automaatselt kustutatakse~~ kustutatakse, sest nad ei vasta enam hääletamisõiguse kasutamise nõuetele. ⇒ Kui liikmesriik on sätestanud, et kodanikele teatatakse nende valijate registrist kustutamisest, kohaldatakse neid sätteid samamoodi ka artikli 3 kohaselt hääleõiguslike isikute suhtes. ⇐

Taotluse esitamisel valijate registrisse kantud valijad võidakse sealt taotluse esitamisel ka ~~kustutada~~ kustutada.

Kui niisugused valijad muudavad oma elukohta ja lähevad samas liikmesriigis teise põhilisse omavalitsusüksusse, kantakse nad kõnealuse üksuse valijate registrisse kodakondsusega valijatega samadel tingimustel.

↴ uus

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad käesoleva artikli lõikes 2 osutatud ametliku avalduse malli sisu ja vormi.

5. Ilma et see piiraks ühegi liikmesriigi nende normide kohaldamist, mis käsitlevad väljaspool liikmesriiki elavate selle riigi kodanike hääletamis- või kandideerimisõigust, ei too artikli 3

kohaselt hääleõiguslike isikute elukohaliikmesriigi valijate registrisse kandmine kaasa nende kustutamist päritoluliikmesriigi valijate registrist.

↓ 94/80/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 9

☒ Kandidaadina registreerumine ☒

1. Kandideerimistaotluse esitamisel esitab artikli 3 kohaselt kandideerimisõiguslik isik samad tõendavad dokumendid nagu riigi kodakondsusega kandidaat. Elukohaliikmesriik võib nõuda, et ta ☒ asjaomane isik ☒ esitaks ~~kodakondsust ja elukohaliikmesriigis olevat aadressi näitava~~ ametliku avalduse ⇒, mis on koostatud kooskõlas III lisas esitatud malliga ⇐.

2. Elukohaliikmesriik võib lisaks nõuda, et artikli 3 kohaselt kandideerimisõiguslik isik peab:

- a) sedastama kandideerimistaotluse esitamisel vastavalt lõikele 1 esitatavas ametlikus avalduses, et talt ei ole päritoluliikmesriigis kandideerimisõigust ära võetud;
- b) juhul, kui on põhjust kahelda punkti a kohase avalduse sisus ~~või kui liikmesriigi õigusnormid seda nõuavad~~, esitama enne või pärast valimisi päritoluliikmesriigi pädevate haldusasutuste tõendi selle kohta, et temalt ei ole selles liikmesriigis kandideerimisõigust ära võetud või et need asutused ei tea niisugusest õiguse äravõtmisest;
- c) esitama kehtiva isikut tõendava dokumendi;
- d) sedastama vastavalt lõikele 1 esitatavas ametlikus avalduses, et ta ei täida artikli 6 lõike 2 tähenduses ühitamatuid ametiülesandeid;
- e) nimetama võimaluse korral oma viimase aadressi päritoluliikmesriigis.

⇓ uus

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ametliku avalduse malli sisu ja vormi.

Artikkel 10

Konkreetsed hääletusviisid

Liikmesriigid, kes näevad kodanikele ette võimaluse hääletada kohalikel valimistel eelhääletamise, posti teel hääletamise või elektroonilise ja interneti teel hääletamise võimaluse, tagavad, et need hääletusviisid on samadel tingimustel kättesaadavad ka artikli 3 kohaselt hääleõiguslikele isikutele.

↓ 94/80/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~11~~¹⁰

⊠ Registreerimisotsus ja õiguskaitsevahendid ⊠

1. Elukohaliikmesriik teatab asjaomasele isikule õigeaegselt ⇒ ning selges ja lihtsas keeles ⇐, kuidas ⇒ milline otsus tehti ⇐ tema taotluse kohta valijate registrisse kandmise lahendamise või kandideerimistaotluse vastuvõtmise otsustati ⊠ vastuvõetavuse kohta ⊠.

2. Kui isikut ⊠ liidu kodanikku ⊠ ei kanta valijate registrisse või kui keeldutakse tema valijate registrisse kandmise taotluse vastuvõtmisest või kui tema kandideerimistaotlus tagasi lükatakse, on kõnealusel isikul õigus õiguskaitsevahenditele samadel tingimustel, mida elukohaliikmesriigi õigusaktid näevad ette selliste valijate või kandideerimisõiguslike isikute puhul, kes on tema kodanikud.

↓ uus

3. Kui valijate registris või kohalike valimiste kandidaatide nimekirjas on vigu, on asjaomasel isikul õigus õiguskaitsevahenditele samasugustel tingimustel, mida elukohaliikmesriigi õigusaktid näevad ette selliste valijate või kandideerimisõiguslike isikute puhul, kes on tema kodanikud.

↓ 94/80/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~12~~¹¹

⊠ Teabe esitamine ⊠

↓ uus

1. Liikmesriigid määravad riikliku asutuse, kes vastutab vajalike meetmete võtmise eest, et tagada teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanike õigeaegne teavitamine sellest, millised tingimused ja üksikasjalikud normid kehtivad kohalikel valimistel valija või kandidaadina registreerimise suhtes.

2. Liikmesriigid tagavad, et vastavalt lõikele 1 määratud asutus edastab valijatele ja isikutele, kellel on õigus kandideerida vastavalt artiklile 3, otse ja individuaalselt järgmise teabe:

- a) registreerimise staatus,
- b) kui see on olemas, siis valimiste kuupäev, ning kuidas ja kus hääletada,
- c) võimalused, kuidas saada täiendavat teavet valimiste korralduse, kaasa arvatud kandidaatide nimekirja kohta.

3. Teave selle kohta, millised tingimused ja üksikasjalikud normid kehtivad kohalikel valimistel valija või kandidaadina registreerimise suhtes, ja lõikes 2 osutatud teave tuleb esitada selges ja lihtsas keeles.

Lisaks sellele, et esimeses lõigus osutatud teave edastatakse ühes või mitmes vastuvõtva liikmesriigi ametlikus keeles, tuleb sellele lisada ka tõlge vähemalt ühte muusse liidu ametlikku keelde, mis on üldjoontes arusaadav võimalikult suurele arvule selle riigi territooriumil elavatele Euroopa Liidu kodanikele, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1724⁸ artiklis 9 sätestatud kvaliteedinõuetele.

4. Liikmesriigid tagavad, et teave selle kohta, millised tingimused ja üksikasjalikud normid kehtivad kohalikel valimistel valija või kandidaadina registreerimise suhtes, ja lõikes 2 osutatud teave tehakse puuetega inimestele ja eakatele kättesaadavaks, kasutades asjakohaseid teabevahetuse vahendeid, viise ja vorminguid.

↓ 94/80/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

~~Elukohaliikmesriik teatab artikli 3 kohaselt hääle- ja kandideerimisõiguslikele isikutele õigeaegselt ja asjakohasel viisil hääletamis- ja kandideerimisõiguse kasutamise tingimustest ja üksikasjalikust korrast selles riigis.~~

III PEATÜKK

ERANDID JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel ~~13~~¹²

⊠ Erandid ⊠

1. Kui ~~1. jaanuaril 1996~~ liikmesriigis on hääleõiguslikus vanuses ja kõnealuses riigis elavate, kuid kodakondsuseta liidu kodanike osa suurem kui 20 % seal elavate hääleõiguslikus vanuses ⊠ oma riigi kodakondsusega ja teise liikmesriigi kodakondsusega ⊠ liidu kodanike koguarvust, võib kõnealune liikmesriik erandina käesolevast direktiivist:

- a) reserveerida hääletamisõiguse artikli 3 kohaselt hääleõiguslikele isikutele, kes on kõnealuses liikmesriigis elanud miinimumperioodi, mis ei tohi olla pikem kui omavalitsuse valitud esinduskogu ametiaeg;
- b) reserveerida kandideerimisõiguse artikli 3 kohaselt kandideerimisõiguslikele isikutele, kes on kõnealuses liikmesriigis elanud miinimumperioodi, mis ei tohi olla pikem kui omavalitsuse valitud esinduskogu kaks ametiaega; ning
- c) võtta asjakohased meetmed kandidaatide nimekirjade koosseisu suhtes, et eelkõige soodustada mõne teise liikmesriigi kodakondsusega liidu kodanike integratsiooni.

2. Belgia Kuningriik võib erandina käesoleva direktiivi sätetest kohaldada lõike 1 punkti a sätteid piiratud arvu omavalitsusüksuste suhtes, kelle nimekirja ta edastab vähemalt üks aasta enne omavalitsusüksuse valimisi, mille puhul ta kavatseb erandit rakendada.

⁸

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1–38).

3. Kui ~~1. jaanuaril 1996~~ liikmesriigi õigusaktid näevad ette, et kõnealuses liikmesriigis elavatel teise liikmesriigi kodanikel on õigus valida selle riigi parlamenti ja et neid võidakse selleks kanda kõnealuse riigi valijate registrisse täpselt samadel tingimustel nagu riigi kodakondsusega valijaid, võib esimene liikmesriik erandina käesolevast direktiivist nende kodanike puhul loobuda artiklite 6–11 kohaldamisest.

4. ~~31. detsembril 1998 ja seejärel~~ Iga kuue aasta järel ⇒ pärast käesoleva direktiivi jõustumist ⇐ esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, kontrollimaks, kas asjaomastele liikmesriikidele vastavalt ~~asutamislepingu~~ ⇒ ELi toimimise lepingu ⇐ artikli ~~8b~~ ⇒ 22 ⇐ lõikele 1 tehtud erand on veel õigustatud, ning teeb ettepaneku vajalike kohanduste tegemiseks. Lõigete 1 ja 2 alusel erandeid rakendavad liikmesriigid annavad komisjonile kogu vajaliku taustteabe.

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel ~~14~~¹³

⇒ *Aruandlus* ⇐

↓ uus

1. Kolme aasta jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist ja seejärel iga nelja aasta tagant esitavad liikmesriigid komisjonile aruande käesoleva direktiivi, sh artikli 5 lõigete 3 ja 4 kohaldamise kohta oma territooriumil. Aruanne peab sisaldama statistilisi andmeid artikli 3 kohaselt hääletamis- ja kandideerimisõiguslike isikute osalemise kohta kohalikel valimistel ning kokkuvõtet sellekohastest meetmetest.

↓ 94/80/EÜ

⇒ uus

⇒ 2. Viie aasta jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist ja seejärel iga viie aasta tagant ⇐ ~~Aasta jooksul pärast eespool nimetatud sätete alusel organiseeritud kohalikke valimisi kõikides liikmesriikides~~ esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise ⇒ kohta, tuginedes muu hulgas teabele, mille liikmesriigid on esitanud vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ⇐ ~~, sealhulgas kõikide tema jõustumisest alates valijaskonnas aset leidnud muutuste kohta ja teeb vajaduse korral ettepaneku asjakohasteks kohandusteks.~~

↓ uus

Artikkel 15

Hindamine

Komisjon hindab kahe aasta jooksul pärast 2029. aasta Euroopa Parlamendi valimisi käesoleva direktiivi kohaldamist ja koostab hindamisaruande edusammude kohta, mida on tehtud direktiivis esitatud eesmärkide saavutamisel.

Artikkel 16

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklites 2, 8 ja 9 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates käesoleva direktiivi jõustumisest.
3. Nõukogu võib artiklites 2, 8 ja 9 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 2, 8 ja 9 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

↓ 94/80/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 17~~14~~

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad ~~käesoleva direktiivi~~ ⇒ artikli 8 lõigete 2, 3 ja 5, artikli 9 lõigete 1 ja 2, artikli 10, artikli 11 lõigete 1 ja 3, artiklite 12 ja 14 ning I, II ja III lisa ⇐ järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid ⇒ 31. detsembriks 2023 ⇐ ~~enne 1. jaanuari 1996~~. Nad ~~teatavad sellest~~ ⇐ edastavad kõnealuste normide teksti ⇐ viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. ⇐ Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivi(de)le käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. ⇐ ~~Sellise viitamise viisi~~ ⇐ Sellise viitamise viisi ning sellise märkuse sõnastuse ⇐ näevad ette liikmesriigid.

⇐ 2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti. ⇐

⇐ Artikkel 18 ⇐

⇐ Kehtetuks tunnistamine ⇐

⇐ Direktiiv 94/80/EÜ, mida on muudetud IV lisa A osas osutatud õigusaktidega,

tunnistatakse kehtetuks alates 31. detsembrist 2023, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud IV lisa B osas osutatud direktiivide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega. ☒

☒ Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt V lisas esitatud vastavustabelile. ☒

Artikkel ~~19~~¹⁵

☒ Jõustumine ja kohaldamine ☒

Käesolev direktiiv jõustub ~~20.~~ ☒ kahekümndal ☒ päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Ühenduste ☒ Liidu ☒ Teatajas*.

☒ Artikleid 1–7, artikli 8 lõiget 1, artikli 11 lõiget 2 ja artiklit 13 kohaldatakse alates 31. detsembrist 2023. ☒

Artikkel ~~20~~¹⁶

☒ Adressaadid ☒

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*